

บทสรุปผู้บริหาร

การนำเสนอเรื่อง ประกาศวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อคณะรัฐมนตรี

๑. ความเป็นมาของการเสนอเรื่อง

กระทรวงยุติธรรม ได้นำเสนอเรื่อง ประกาศวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เป็นผลสืบเนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในการเป็นประธานเปิดและปาฐกถาพิเศษงานเตรียมความพร้อมก่อนประกาศวาระแห่งชาติฯ ได้แสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการที่จะสนับสนุนการประกาศวาระแห่งชาติฯ ในครั้งนี้ ด้วยเล็งเห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่จะมาช่วยเพิ่มขีดความสามารถการพัฒนาประเทศ และกำชับให้ทุกภาคส่วนจะต้องดำเนินการให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

๒. ภูมิหลังการดำเนินงานสิทธิมนุษยชนของไทย

ปัจจุบันสิทธิมนุษยชนเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานของแต่ละประเทศเป็นอย่างมาก เพราะเป็นหลักการสากลที่ทั่วโลกต่างให้การยอมรับ ที่จะช่วยทำให้เกิดสันติภาพ และความเจริญก้าวหน้าต่อมวลมนุษยชาติ ซึ่งหากเราไม่ปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนอาจถูกกดดันและถูกกีดกันทางการค้าจากนานาประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนการค้าการลงทุน และการพัฒนาจะไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร トラบไดยังคงมีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาล ได้มีการดำเนินงานในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง ซึ่งจะเห็นได้จาก

(๑) การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติในเรื่องการส่งเสริม คุ่มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน

(๒) นโยบายลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการยึดมั่นในหลักนิติธรรม

(๓) การประกาศใช้กฎหมาย ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อาทิ พ.ร.บ.ความเท่าเทียมทางเพศ พ.ศ.๒๕๕๘ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๘ พ.ร.บ.กองทุนยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘ พ.ร.บ.การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ.๒๕๕๗ พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๙

(๔) การประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (ปี พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๑) เพื่อเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานนำไปใช้ส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๕) การให้สัตยาบัน และคำมั่นต่อกติกา อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมสัมพันธ์มิตรกับนานาประเทศ และ

(๖) นโยบายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยสามารถยกระดับจาก Tier ๓ เป็น Tier ๒

จากมาตรการที่รัฐบาลได้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ทุกภาคส่วนเริ่มตระหนัก ตื่นตัว และมีแนวโน้มของการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และเกิดต้นแบบการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็น Best practice ที่จะขยายผลไปยังหน่วยงานอื่น ในโอกาสต่อไป

๓. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องประกาศวาระแห่งชาติ

๑) เป็นการส่งเสริมนโยบาย Thailand 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติให้ขับเคลื่อนไปด้วยความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อต่อยอดการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งถือเป็นการแก้ไขและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็น การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานอย่างกดขี่ ผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การก่ออาชญากรรม ฯลฯ และยังเป็นการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ด้วย

๒) รัฐบาลมีเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการส่งเสริม คุ่มครองสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง ผ่านทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ที่กล่าวถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง และนโยบายของรัฐบาลข้อ ๒ การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศที่มีนโยบายกล่าวถึง การสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน

๓) เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่น ร่วมมือกันกับคนในชาติทุกภาคส่วนในการดำเนินงานสิทธิมนุษยชน

๔) เป็นการเพิ่มศักยภาพในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ที่จะหมดวาระลง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และเตรียมความพร้อมวางรากฐานช่วงการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่อไป

๕) การประกาศวาระแห่งชาติฯ จึงเป็นการรวมพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เกิดความสุข สันติสุข มีการเคารพในสิทธิ หน้าที่ เห็นอกเห็นใจกัน และไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น อันจะนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จึงได้มีความพยายามยกระดับสิทธิมนุษยชนให้เป็นวาระแห่งชาติ ทั้งนี้ ในช่วงของการยกวาระแห่งชาติฯ ได้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนจากทุกภาคส่วน ในทุกจังหวัด ร้อยละ ๘๕ เห็นด้วยและเต็มใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันวาระแห่งชาติ และเห็นประโยชน์ร่วมกันในการดำเนินงานเตรียมการประกาศวาระแห่งชาติในครั้งนี้ ในอีก ๒ ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒)

๔. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๑) การจะยกประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นวาระแห่งชาติ เป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องเป็นผู้ประกาศ เพื่อกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาครัฐ เห็นความสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒) เป็นการเพิ่มศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของการดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เพื่อให้การทำงานด้านสิทธิมนุษยชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในทิศทางวาระแห่งชาติฯ จึงเป็นตัวช่วยเสริมการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๓) สอดรับกับรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ โดยมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้ผลักดันเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นวาระแห่งชาติ ให้เป็นนโยบายเร่งด่วนที่ทุกหน่วยงานจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยความก้าวหน้า และมุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๔) การเสนอคณะรัฐมนตรีครั้งนี้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓) คือ เป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมติและสานต่อการทำงาน

๕. สาระสำคัญทิศทางวาระแห่งชาติ

Concept :

“ถอดรหัสวาระแห่งชาติ 4+3+2+1 = Goal กุญแจสู่สังคมสันติสุข”

สาระสำคัญ

๑) เป้าหมาย ต้องการทำให้ “สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข”

๒) กรอบระยะเวลา ๒ ปี นับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

๓) ทิศทางวาระแห่งชาติ มีกลยุทธ์และกลวิธีที่สำคัญภายใต้รหัส ชื่อว่า 4+3+2+1 = Goal กล่าวคือ

๔ : สร้าง ด้วยการ (๑) สร้างความตระหนัก จิตสำนึก สิทธิ หน้าที่ และการเคารพสิทธิผู้อื่น (๒) สร้างระบบการติดตาม เฝ้าระวังการละเมิดสิทธิด้วยพลังเครือข่าย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่พันท่วงที่ (๓) สร้างวัฒนธรรมแห่งการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนซึ่งกันและกัน และ (๔) สร้างเสริมการพัฒนาเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

๓ : ปรับปรุง ด้วยการ (๑) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลแสดงผลงานและสถานการณ์การละเมิดสิทธิที่เป็นรูปธรรม ครอบคลุมระดับพื้นที่ จังหวัด เพื่อมุ่งไปแก้ไขปัญหาการละเมิด (๒) ปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน ไม่ใช่เป็นเรื่องตรวจสอบ แต่เป็นสิ่งดี ๆ ที่จะสนับสนุนการทำงานและสร้างสังคมสงบสุข (๓) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ยังละเมิดเสนอรัฐบาลพิจารณาแก้ไข

๒ : ขับเคลื่อน ด้วยการ (๑) ขับเคลื่อนองค์กรหรือจังหวัดต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน สำหรับใช้ถอดบทเรียนการทำงานให้หน่วยงานอื่นขยายผลต่อยอด และ (๒) ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติในมิติเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

๑ : ลด ด้วยการ ลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละปีอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม

๖. ผลดีและผลกระทบ

๔.๑ ผลดีหากมีการประกาศวาระแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน

๑) ระดับประชาชน ประชาชนได้รับรู้และตระหนักในสิทธิ หน้าที่ ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ทำให้สังคมมีความมั่นคง และมีความสุข อยู่กันอย่างสันติสุข

๒) ระดับสังคม หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ และเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านสิทธิมนุษยชน และร่วมมือกันป้องกัน ค้ำครองสิทธิมนุษยชน ทำให้สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มลดลง สร้างวัฒนธรรมให้คนคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกับทุกภาคส่วน เพียงแต่นำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

๓) ระดับประเทศ การส่งเสริมและค้ำครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยพัฒนาก้าวหน้า ทัดเทียมระดับสากล ตลอดจนประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านสิทธิมนุษยชนและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ

๔.๒ ผลกระทบหากไม่ได้มีการดำเนินงานในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

๑) ภายในประเทศ ทำให้สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจมีแนวโน้ม และอาจทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม สุดท้ายจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและมีความสุขในชีวิตของประชาชน

๒) ระหว่างประเทศ ส่งผลกระทบทางด้านภาพลักษณ์ของประเทศไทย การต่อรองหรือการถูกกีดกันทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และทางการเมืองระหว่างประเทศ รวมถึงส่งผลกระทบต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๗. ข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

กระทรวงยุติธรรม จึงขอเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

(1) เห็นชอบและประกาศใช้วาระแห่งชาติ สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(2) สั่งการให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำวาระแห่งชาติฯ ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้รายงานผลการดำเนินงานตามวาระแห่งชาติฯ ตามที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด ภายในเดือน พฤศจิกายน ปี พ.ศ.๒๕๖๑ และปี พ.ศ. ๒๕๖๒